

La nit

La nit és la part del dia solar compresa entre el vespre i la matinada o aquell temps durant el qual no hi ha absolutament claror de dia. *Ser negra nit.*

Si *passem la nit en blanc* vol dir que hem passat la nit sense dormir.

Si *passem la nit del lloro* vol dir que hem passat molt mala nit.

Si *fem nit* vol dir que passem la nit en un lloc.

Si *fem de la nit dia* vol dir que fem a la nit allò que se sol fer durant el dia.

Si una cosa la *fem nit i dia* vol dir que la fem incessantment, sense parar.

Si ens comparen amb algú i ens diuen que *ens assemblem com de la nit al dia* vol dir que no ens assemblem gens.

L'expressió *bona nit viola!* o *bona nit cara-go!* s'usa per denotar la pèrdua irremissible d'alguna cosa o quan es vol donar per acabada una conversa.

De la nit que precedeix determinades festivitats, com la del 23 de juny en diem *la nit* o *la revetlla* de Sant Joan.

Que tingueu una bona revetlla i un bon dilluns de Sant Joan, i recordeu que *Sant Joan en dilluns, ventura a munts.*

158

? Consultes

Fonts: ■ DIEC2, © OPTIMOT, © TERMCAT

Sopar de germanor, de carmanyola, de cabasset, de pa i porta...

Per designar un sopar (o qualsevol àpat en general) informal, habitualment de moltes persones, en què els comensals porten ells mateixos els entrepans o les carmanyoles amb el menjar. Les formes documentades amb ús, segons el lloc, són *sopar d'entrepà*, *sopar de cabasset*, *sopar de carmanyola*, *sopar de pa i porta*, *sopar de faixa*, *sopar de recapte*, *sopar de rua*, *sopar de germanor*, *sopar de pa en butxaca*... **Què fem per la revetlla de Sant Joan, un sopar de cabasset?**

Reflector i no *reflectant

El verb que està relacionat amb el nom *reflex* i que designa l'acció d'emmirallar és *reflectir*. L'adjectiu corresponent és *reflector*, *reflextora*. Així, un vidre que reflecteix alguna cosa (la llum, per exemple) és un *vidre reflector*. La forma oposada és *antireflector*, *antireflextora*. Els mots **reflectant* i **antireflectant* no són normatius en català. Tampoc no ho són **reflexar*, **reflexant* ni **antireflexant*.

L'endevinalla

Al número anterior preguntàvem què vol dir **perdre el nord**. La resposta correcta era la **3. Desorientar-se, esgarriar-se**. La guanyadora ha estat Mirna Gais, seguidora de *L'Estenedor* des de l'Argentina.

Ara preguntem què vol dir **estar algú fet una coca?**

1. *Estar aixafat, desfet, per una causa física o moral.*
2. *Estar molt content, satisfet, alegre.*
3. *Estar afectat per una calor excessiva.*
4. *Anar molt mudat.*

Per concursar, heu d'enviar la resposta de l'endevinalla a mollet@cpl.cat. La persona que l'encerti i guanyi el concurs tindrà com a premi una samarreta model *Diacrítics* feta al Taller Alborada.

Nota sobre el tractament de dades personals

Despinçar

El verb *despinçar*, en l'àmbit dels dispositius mòbils, designa l'acció de tocar una zona de la pantalla amb la punta de dos dits o més fent el moviment

de descloure'ls sense deixar de mantenir el contacte amb la superfície i exercint-hi una certa pressió. Generalment es despinça per engrandir o acostar allò que es visualitza (una fotografia, un text, la mida del navegador, etc.). **Has de despinçar la pantalla si vols fer la foto més gran.**

Amb aquest mateix significat també es fan servir les expressions *obrir els dits* o *separar els dits*, que poden anar seguides de les preposicions *sobre*, *damunt*, *en* o *a*. **Has de separar els dits sobre la pantalla si vols fer la foto més gran.**

Passarel·la

El terme català amb què es designa el túnel articulat que connecta el moll d'embarcament amb l'interior de l'avió o amb la plataforma d'estacionament de les aeronaus és *passarel·la*.

Notícia falsa o notícia falsejada

La forma castellana *buló*, que significa 'notícia falsa propagada amb alguna finalitat', en català pot ser equivalent, segons el context o el registre, a *notícia falsa*, *rumor fals*, *bola*, *mentida*, etc. **Per mitjà del xat de la classe s'han difós rumors falsos sobre l'escola.** L'anglicisme *fake news*, que en certs contextos també té aquest sentit, sol tenir com a equivalents *notícia falsa* o *notícia falsejada*. **Ràpidament s'han escampat notícies falses sobre el nou govern. Els mossos investigaran l'origen de les notícies falsejades prèvies a les eleccions.**

Com es diu *zasca en català?

En català, quan algú fa una resposta contundent que deixa sense arguments l'interlocutor, hi ha diversos mots d'origen onomatopèic o interjeccions per expressar aquesta bufetada amb sentit figurat. Per exemple: *pam*; *patapam*; *nyaca*; *nyas, coca!*; *jas, coca!* Segons el context, també es poden fer servir noms com ara *cleca*, *clatellada*, *clatellot*, *calbot*, *castanyot*, *mastegot*. **Encara se'n recorda, del patapam que li va fotre fa cinc anys. En aquell debat electoral, les cleques volaven! Li va dir que no calia que tornés. Nyas, coca!**

Webs

- **Festes de Sant Joan** arreu del territori a Descobrir.cat.
- **La Flama del Canigó**, tota la informació, història, notícies, mapes i rutes, etc. al web d'Omniium.
- **Recepta de la coca de Sant Joan** a Cuina.cat.
- **Plataforma per la llengua**. Organització no governamental que treballa per promoure la llengua catalana com a eina de cohesió social.

Ajuntament de Mollet del Vallès

CONSORCI PER A LA NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA